



## Reklama i zabobony

Często na ulicach większych miast spotkać można *billboardy* reklamujące różne kościelne imprezy czy nawet samą religijność (np. we Wrocławiu spotkałem *billboard* z rozciągniętym różańcem i zachętą: "Podłącz się do sieci"). Wyjątkową akcją reklamową zorganizowano w Krakowie w kwietniu 2000 r. 12.000 plakatów na *billboardach* i tramwajach to największa dotąd tego typu komercyjna akcja polskiego Kościoła. Kampania dotyczyła Faustyny Kowalskiej, w przededniu kanonizacji.

W tym miejscu należy rozważyć kwestię zakresu relewancji swobody kościelnej w korzystaniu ze środków masowego przekazu i przepisu art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy z 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47 poz. 211, z późn. zm.), który do czynów nieuczciwej konkurencji w zakresie reklamy zalicza **odwoływanie się do uczuć klientów przez wykorzystywanie przesądów**. Wielkim wyzwaniem byłoby jednoznaczne określenie rdzenia semantycznego pojęcia "przesąd". Wedle definicji słownikowej przesąd to "przyjęte bezrefleksyjne przekonanie, pogląd przyjmowany stanowczo, lecz bez należytego uzasadnienia, sprzeczny z faktami i trudny do usunięcia za pomocą racjonalnej argumentacji" (PWN). Bez względu na nasze indywidualne przekonania nie można zaprzeczyć iż — w świetle tej definicji — nieomal wszelkie twierdzenia religijne lokują się w tzw. cieniu semantycznym omawianego pojęcia. Jego oświetlenie w sposób obiektywny i społecznie uznany jest awykonalne. Przesądem będzie zatem to co za przesąd uznaje *communis opinio*. Bez przesady można powiedzieć, iż większość reklam towarzyszących np. Radiu Maryja mogłoby być uznanymi za czyny nieuczciwej konkurencji. Któż jednak miałby na tyle odwagi, aby narazić się na zarzut "stalinizmu"? A czyż poza tym "przesąd" może mieć reprezentację parlamentarną? Oczywiście nie.

Swego czasu z problemem przesądów zmierzył się Michał Wojciechowski na łamach *Przeglądu Katolickiego* [1]. Po uwikłaniu się w niebezpieczną definicję: "W słowie 'przesąd' mieści się idea przesądzania czegoś z góry. Przesąd to pogląd przyjęty bez zastanowienia, emocjonalnie, bezkrytycznie, na podstawie o częstości danej opinii lub wątpliwego autorytetu. Przesąd raz przyjęty, zwłaszcza nie całkiem świadomie, wyklucza lub przynajmniej utrudnia ponowne zbadanie sprawy" — autor wybrnął z problemu ustosunkowania się do przesądów religijnych, poprzez stwierdzenie, iż zaliczamy do nich "wypaczone idee religijne", pozostałe "zazwyczaj jeszcze po religiach pogańskich"...

Jak doniosła Polska Agencja Prasowa (10 IV 2003), w diecezji sosnowieckiej mianowano pierwszego egzorcystę (od *egzorcizo* 'zaklinam'), którym został ksiądz Patyk, zasilając grono kilkudziesięciu polskich egzorcystów kościelnych, zrzeszonych w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Egzorcystów. "Opętanie ma kilka charakterystycznych cech tłumaczy ks. Patyk. — Osoba opętana mówi np. nieznanymi językami, ujawnia jakieś nieznanne fakty z przeszłości, a człowiek opętany może mieć wielką — jak na swój wiek czy posturę — siłę fizyczną. Może również wystąpić awersja, obrzydzenie w stosunku do rzeczy poświęconych, takich jak krzyże, medaliki czy woda święcona. Słyszałem o przypadkach, gdy po dodaniu wody święconej do zwykłej czy nawet do herbaty, osoba opętana, mimo że nic o tym nie wiedziała, reagowała natychmiast wypluciem i złością, a nawet nienawiścią." Jednak tylko 10% zgłaszanych do egzorcystów przypadków to rzeczywiste opętania, reszta to choroby umysłowe — wyjawili egzorcysta.

Rok 2003: 100 lat od pierwszego lotu samolotem braci Wright; 90 lat od modelu atomu Bohra; 80 lat od odkrycia natury mgławic przez Hubble'a; 70 lat od odkrycia pozytonu; 60 lat od odkrycia roli DNA w dziedziczeniu; 50 lat od odkrycia struktury DNA i mikrofalowego "promieniowania tła"; 40 lat od budowy pierwszego lasera, odkrycia kwazarów i wynalezienia włókna węglowego; 30 lat od odkrycia masywnych bozonów wektorowych; 20 lat od wprowadzenia do sprzedaży pierwszego produktu inżynierii genetycznej; 10 lat od "uzdrowienia" myszy terapią genową — a Kościół wciąż uganiania się za sukkubami i inkubami... Jednak w erze lotów kosmicznych, biologii molekularnej i mechaniki kwantowej i Kościół poczynił znaczące postępy: zaczyna powoli rozróżniać umysłowo chorych od opętanych.

**Mariusz Agnosiewicz**

---

Przypisy:

[1] M. Wojciechowski, "Przesady a etyka", *Przegląd Katolicki*, nr 12/1988.

### **Kaz Działka**

Główny redaktor sekcji angielskiej Racjonalisty. Redaktor naczelny magazynu The American Rationalist. Doktor amerykanistyki (Uniwersytet Nowy Meksyk). Autor książki "Moja Słowiańska Wolność". [Nota biograficzna](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

### **Mariusz Agnosiewicz**

Redaktor naczelny Racjonalisty, założyciel PSR. Kontakt online ([GG](#), [Skype](#))



[Wyślij użytkownikowi Mariusz Agnosiewicz](#)



[Pokaż inne teksty autora](#)



(Publikacja: 04-06-2003 Ostatnia zmiana: 13-06-2009)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2480) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2480>)

Contents Copyright © 2000-2009 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2009 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.  
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna**

**lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do [redakcja@racjonalista.pl](mailto:redakcja@racjonalista.pl)